

**Mentora effeithiol mewn
Addysg Gychwynnol i Athrawon:
Beth sy'n gweithio a pham?**

**Astudiaethau achos allan o
Raglen Tystysgrif Addysg Ôl-radd
Partneriaeth Cymru Y Brifysgol Agored**

Mehefin 2022

Cydnabyddiaeth

Diolchwn yn fawr i Ganolfan Ysgoloriaeth a Menter PRAXIS Cyfadran Llesiant, Addysg ac Ieithoedd Y Brifysgol Agored sydd wedi darparu cyllid a chefnogaeth ar gyfer y prosiect ymchwil sydd wedi ffurfio sail i'r astudiaethau achos hyn.

Hoffem hefyd ddiolch i'r holl athrawon dan hyfforddiant, tiwtoriaid cwricwlwm, mentoriaid, tiwtoriaid ymarfer a chydlynwyr ysgolion ar draws y Bartneriaeth sydd wedi cymryd rhan yn y grwpiau trafod a chyfweliadau, neu sydd wedi cyflwyno eu hadlewyrchiadau ar gyfer y prosiect ymchwil.

Mae'n diolch arbennig yn mynd i'n hysgolion partner sydd wedi cefnogi datblygiad yr astudiaethau achos canlynol - diolch yn fawr.

Cynnwys

Cydnabyddiaeth.....	1
Rhagymadrodd	3
Yr astudiaethau achos.....	4
1 Ysgol Gynradd Gymunedol Porth Tywyn, Sir Gaerfyrddin	5
2 Ysgol Gynradd y Sir Coedpenmaen, Rhondda Cynon Taf.....	6
3 Ysgol Gynradd Eveswell, Casnewydd	7
4 Ysgol Gynradd Golftyn, Sir Y Fflint.....	8
5 Ysgol Gynradd Llanbister, Powys.....	9
6 Ysgol Maesteg, Pen y Bont ar Ogwr	10
7 Ysgol Gynradd Mount Pleasant, Casnewydd.....	11
8 Ysgol Gynradd Severn, Caerdydd	12
9 Ysgol John Frost, Casnewydd	13
10 Ysgol Gyfun Bryn Tawe, Abertawe	14
Adlewyrchiadau ac arteffactau'r Mentoriaid.....	15
Gwybodaeth ychwanegol	18

Rhagymadrodd

Mae'r casgliad yma o astudiaethau achos yn arddangos y dulliau mentora effeithiol sy'n digwydd ar draws Rhaglen Tystysgrif Addysg Ôl-radd, Partneriaeth Cymru Y Brifysgol Agored. Ar ddiwedd blwyddyn gyntaf y rhaglen, amlygodd adborth gan staff mewn ysgolion yr angen i gyd-adeiladu adnoddau pellach ag ysgolion sy'n adlewyrchu'r diwygiadau presennol mewn Addysg Gychwynnol Athrawon ac yn benodol rôl y mentor. Roedd awydd hefyd i weld adnoddau oedd yn ystyried cyddestunau unigryw ysgolion o fewn y rhaglen Cymru gyfan hon. Deilliodd y prosiect hwn o waith ehangach a oedd yn canolbwyntio ar greu deunyddiau hyfforddi mentoriaid sy'n ceisio cynnig cyfleoedd datblygu cydamseredig ac anghydamseredig sydd ar gael ar-lein a thrwy gydol y flwyddyn. Mae'r rhain yn cynnwys trosolygon cwrs a sefydlu, dulliau mentora effeithiol a chymorth wrth asesu cynnydd yr athro dan hyfforddiant.

Mae'r astudiaethau achos yn ffurfio rhan o brosiect ymchwil ehangach a archwiliodd ddulliau mentora effeithiol mewn Addysg Gychwynnol i Athrawon. Yn gynnar yn 2022 rhoddwyd cyfweiliadau i'r mentoriaid, cyflwynodd y tiwtoriaid rhaglen a'r cydlynwyr ysgolion adlewyrchiadau ysgrifenedig neu glywedol, a chymerodd yr athrawon dan hyfforddiant, a'r tiwtoriaid cwricwlwm, ran mewn trafodaethau grŵp ar wahân, er mwyn casglu safbwyntiau ar yr ansoddau sy'n angenrheidiol mewn mentor da, dulliau mentora effeithiol a'r llwyddiannau a'r heriau a brofwyd yn ystod y broses o fentora.

Mewn un rhan o'r prosiect ymchwil gofynnwyd i'r mentoriaid ddefnyddio arteffact o'u dewis i gefnogi eu hadlewyrchiad ar fentora llwyddiannus. Cyflwynir detholiad o rai o'r arteffactau hyn, ynghyd â sylwadau'r mentoriaid, yn dilyn yr astudiaethau achos.

I gael rhagor o wybodaeth am y prosiect ymchwil hwn a / neu ddull y rhaglen o gefnogi ein mentoriaid, mae croeso i chi gysylltu â'r arweinwyr academiaidd ar gyfer mentora yn rhaglen TAR y Brifysgol Agored yng Nghymru.

Megan Jones (Tiwtor Cwricwlwm Cynradd)
megan.jones@open.ac.uk

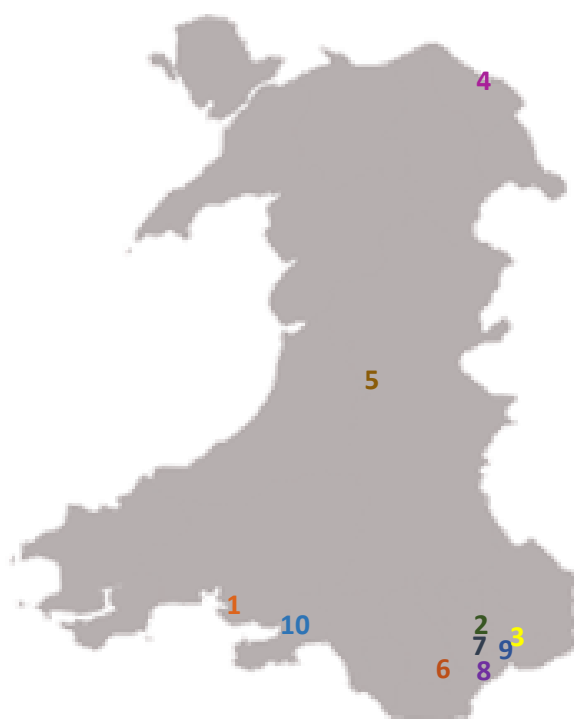

Leigh Worrall (Tiwtor Cwricwlwm Uwchradd)
leigh.worrall@open.ac.uk

Yr astudiaethau achos

Yr ysgolion, eu lleoliad a thema pob astudiaeth achos.

Astudiaeth achos	Ysgol	Teitl yr astudiaeth achos
1	Ysgol Gyfun Gymunedol Porth Tywyn, Sir Gaerfyrddin	'Mae'r dyfodol mor ddisglair, rhaid gwisgo sbectol haul'
2	Ysgol Gynradd y Sir Coedpenmaen, Rhondda Cynon Taf	Trosglwyddo'r awenau: dull sy'n fyfyrwr-ganolog
3	Ysgol Gynradd Eveswell, Casnewydd	Gyda mawredd daw cyfrifoldeb
4	Ysgol Gynradd Golftyn, Sir Y Fflint	Dysgu dwyochrog yn ystod y profiad mentor-myfyrwr
5	Ysgol Gynradd Llanbister, Powys	Cofleidio cyfleoedd a heriau
6	Ysgol Maesteg, Pen y Bont ar Ogwr	Cydweithio, amddiffyn a diogelu
7	Ysgol Gynradd Mount Pleasant, Casnewydd	Darganfod y llawenydd
8	Ysgol Gynradd Severn, Caerdydd	Datblygu annibyniaeth a hunaniaeth broffesiynol
9	Ysgol John Frost, Casnewydd	Cefnogi ystod o brofiadau ar gyfer athrawon dan hyfforddiant
10	Ysgol Gyfun Bryn Tawe, Abertawe	Pwysigrwydd empathi ac adeiladu perthynas

Astudiaeth achos 1:

'Mae'r dyfodol mor ddisglair rhaid gwisgo sbectol haul'

Ysgol Gynradd Porth Tywyn

Ysgol gynradd cyfrwng
Saesneg

216 disgybl

Yr ysgol

Mae Ysgol Gynradd Porth Tywyn yn Sir Gaerfyrddin, de orllewin Cymru.

- Yn gyfredol mae 39 y cant o'r holl ddisgyblion yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim.
- Gwyn Prydeinig yw'r rhan fwyaf o'r plant. Mae Saesneg yn iaith ychwanegol i rai o'r disgyblion; dim ond nifer fach sy'n siarad Cymraeg gartref ([Estyn, 2014](#)).

Mae'r ysgol wedi mentora athrawon dan hyfforddiant o wahanol brifysgolion ar draws y rhanbarth ers sawl blwyddyn. Ers Medi 2021, mae'r ysgol wedi cefnogi un lleoliad â chyflog i athro dan hyfforddiant fel rhan o Bartneriaeth Y Brifysgol Agored.

Mentora athrawon dan hyfforddiant

Mae'r ysgol yn **gweld potensial** ym mhawb ac yn credu bod gan bawb yn y sefydliad rywbeth i'w gynnig. Maent am sicrhau bod potensial y darpar athrawon ac arweinwyr yn cael ei faethu a nid ei golli.

Cefnogir y myfyrwyr gyda **dulliau mentora a thiwtora** a ddefnyddir yn briodol, yn dibynnu ar brofiad y myfyrwyr, eu datblygiad a chyd-destun y drafodaeth.

Atgyfnerthir pwysigrwydd **adlewyrchu** gan yr ysgol. Caiff y myfyrwyr **amser i adlewyrchu** ar eu hymarfer cyn trafodaethau, pan ddefnyddir arddulliau cefnogi hyfforddi a thwf gan y mentor h.y. 'Beth yw'r mater dan sylw nawr? Beth am flaenoriaethu! Sut allwn ni ddadansoddi hyn? O'r hyn dwi'n glywed rwyf ti'n dweud....wyt ti wedi meddwl am wneud mwy o...?'

Mae dull mentora'r ysgol yn sicrhau bod yr athrawon dan hyfforddiant yn teimlo'n ddiogel i **wneud camgymeriadau a chymryd risg**.

*Rydych yn dewis bod yn Fentor oherwydd cewch fwynhad pan fo myfyriwr yn gweld y **geiniog yn disgyn** am y tro cyntaf. Mae'r ymdrech yn werth chweil a daw'n amlwg mai **galwedigaeth** yw hon, nid swydd yn unig. Os yw'n **flaenoriaeth i'r ddau ohonoch**, yna ceir llwyddiant, dim ots beth sy'n digwydd yn yr ysgol na pha mor brysur mae pethau.*

*Dechreuais fentora a gweld y **potensial** ym mhawb sy'n dod i'r sefydliad [...]. Maent am wneud gwahaniaeth.*

*Mae'n ymwneud â nodi'r bobl nesaf i **gario'r fflam ymlaen** a sicrhau bod yr hyn a ddysgoch yn cael ei drosglwyddo.*

Cefnogir athrawon dan hyfforddiant gyda chydbwysedd o **gyflogaeth, dysgu ymarferol ac astudiaethau modiwl**. Rheolir disgywiliadau mewn dull realistig a chalonogol tra'n cynnal tryloywder gofynion y proffesiwn.

Mae'r ysgol yn gwerthfawrogi pwysigrwydd prosiectau ymchwil ac **anogir y myfyrwyr i recordio eu hunain yn addysgu a'i wyllo yn ôl**. Mae rhoi cyfle i'r myfyrwyr i wyllo eu hunain, a gwyllo'r plant yn dysgu, yn strategaeth ddiddorol ac effeithiol i gael mwy o wybodaeth am ymarfer.

Mae'r mentor a'r myfyriwr **'yn gweithio ochr yn ochr'** yn ystod gwersi pan fo'r mentor yn gweithio gyda grwpiau o ddysgwyr - *'mae'r hyn dwi'n dod i ddeall am blant yn fy helpu i gynllunio eu dysgu, yn gymaint â gwyllo'r hyn mae'r myfyriwr yn ei wneud'*.

O fewn yr ysgol, anogir y myfyrwyr i ddatblygu **cysylltiad**, fel egwyddor pwysig, yn gyntaf, cyn canolbwyntio ar eu haddysgu. Mae'n allweddol deall sut i adeiladu'r cysylltiadau hynny a sicrhau bod y plant yn teimlo'n ddiogel yn eu dosbarth.

Astudiaeth achos 2: Trosglwyddo'r awenau: dull myfyriwr-ganolog

Ysgol Gynradd y Sir Coedpenmaen

Ysgol gynradd cyfrwng Saesneg

263 disgybl

Yr ysgol

Lleolir Ysgol Gynradd y Sir Coedpenmaen ym Mhontypridd, Rhondda Cynon Taf, De Cymru.

- Nid yw ardal yr ysgol dan fantais nac anfantais economaidd. Mae tua 16 y cant o'r plant yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim, ac mae gan tua 13 y cant o'r plant anghenion addysgol ychwanegol ([Estyn, 2012](#)).

Mae'r ysgol wedi mentora athrawon dan hyfforddiant o wahanol brifysgolion ers sawl blwyddyn. Ers Medi 2020 mae wedi cefnogi myfyrwyr â chyflog a rhai rhan-amser fel rhan o Bartneriaeth Y Brifysgol Agored.

Mentora athrawon dan hyfforddiant

Mae mwynhau bod yn fentor a throsglwyddo gwybodaeth i athrawon y dyfodol yn **anrhydedd**, yn rhoi boddhad personol ac yn cefnogi'r mentor yn eu rôl addysgu hefyd.

Er bod y myfyrwyr yn defnyddio gwybodaeth a sgiliau eu mentoriaid mwy profiadol yn yr ysgol, mae'n bwysig bod y mentoriaid yn **'gadael i'r myfyrwyr gael tro'**. Mae hyn yn anodd i rai athrawon oherwydd eu bod yn **'hoffi cadw gafael a rheolaeth'**.

Y ffactor pwysig i fyfyrwyr yw **'hunan-ddadansoddi'** a **rôl y mentor** yw eu helpu i adnabod ble aethant o le a'r hyn aeth yn dda.

*Mae bod yn fentor yn **fy nghefnogi i hefyd**. Dwi'n teimlo fod y myfyrwyr yn gwybod mwy na fi am y pedwar bwriad sylfaenol a'r cwricwlwm newydd. Dwi'n gobeithio, dros y blynyddoedd nesaf, yn dibynnu ar pa mor dda cânt eu dysgu gan y prifysgolion, y byddant yn ffynonellau defnyddiol iawn o wybodaeth.*

Hefyd cefnogir athrawon dan hyfforddiant i ddatblygu **'sgiliau meddalach'** pwysig; megis cael perthynas iach gydag aelodau staff eraill – mae hyn yn gwneud swydd athro yn haws. Cyflawnir hyn trwy sicrhau bod y **myfyrwyr yn yr ystafelloedd staff**.

Ceir adborth ar wersi ar unwaith, cyn gynted â bod y wers wedi gorffen, ac fel arfer mae'r mentor yn dechrau'r sgwrs gyda **'Sut wyt ti'n meddwl aeth honna?'** ac, yn debyg i addysgu'r plant, mae cwestiynau eraill yn cynnwys – **'Beth wyt ti'n meddwl aeth yn dda? Oes unrhywbeth y gelli wneud yn well?'**

*Mae'r myfyrwyr wedi cyflwyno pethau newydd i mi. Bydda'i'n meddwl, 'Dwi ddim wedi gweld hynny o'r blaen; bydd hynny'n gweithio; am ffordd ddiddorol i wneud hynny'. Bydd hynny ond yn digwydd os **byddwch yn trosglwyddo'r awenau iddyn nhw**.*

Arweinir y cyfarfodydd mentora gan y **rhai sy'n cael eu mentora**, gyda'r myfyriwr yn cyflwyno tasgau sy'n rhaid eu cwblhau, yn y sesiynau – megis adrannau sydd angen mwy o dystiolaeth, a gall y mentor a'r myfyriwr weithio allan yr hyn sydd ei angen, gyda'i gilydd.

Astudiaeth achos 3:

Gyda mawredd daw cyfrifoldeb

Ysgol Gynradd Eveswell

Ysgol gynradd cyfrwng
Saesneg

500 disgybl

Yr ysgol

Lleolir Ysgol Gynradd Eveswell yng Nghasnewydd, De Cymru.

- Mae'r rhan fwyaf o'r plant yn byw yn agos at yr ysgol. Mae tua 12 y cant o'r plant yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim. Saesneg yw prif iaith y cartref i'r rhan fwyaf o'r plant ([Estyn, 2014](#)).
- Daw tua 30 y cant o'r plant o gefndiroedd ethnig lleiafrifol. Mae bron i 14 y cant o'r plant ag anghenion dysgu ychwanegol. Mae tua 25 y cant o'r plant yn cael cymorth i ddysgu Saesneg fel iaith ychwanegol ([Estyn, 2014](#)).

Mae'r ysgol wedi mentora myfyrwyr o wahanol brifysgolion yn y rhanbarth ers sawl blwyddyn. Ers Medi 2020 mae'r ysgol wedi cefnogi 2 fyfyrwr rhan-amser fel rhan o Bartneriaeth Y Brifysgol Agored.

Mentora athrawon dan hyfforddiant

Gwelir mentora fel anrhydedd, rhywbeth i fod yn falch ohono a'i ddathlu pan ddaw cyfle, gan ei fod yn gyfle i **rannu arbenigedd** gydag athrawon y dyfodol. Cydnabyddir y cyfrifoldeb a'r effaith mae mentoriaid yn ei gael ar brofiadau cynnar y myfyrwyr a'i gymryd o ddifri gan y rhai sy'n mentora'r myfyrwyr yn yr ysgol.

Ystyrir adeiladu perthynas, yn seiliedig ar **ymddiriedaeth a pharch un at y llall** yn gynnar, yn hanfodol er mwyn i'r myfyrwyr wybod at bwy i droi.

*Dwi'n meddwl ei fod yn bwysig y gall unrhyw un ddod ataf, a 'mod i ar gael i gynnig **cyngor a chefnogaeth** yn ôl yr angen.*

*Mae'n bwysig eu cymryd [y myfyrwyr] allan o'u lle cysurus fel eu bod yn **cofleidio cyfleoedd** i ddatblygu eu meddylfryd twf eu hunain.*

Tra bo mentoriaid yn rhoi strwythur, canllawiau eglur a chefnogaeth yn gynnar, teimlir y dylid rhoi **gofod ac amser i'r myfyrwyr i wneud camgymeriadau** er mwyn defnyddio hyn fel cyfleoedd i ddysgu a chael pwyntiau i adlewyrchu arnynt.

Dylai'r mentoriaid **annog a herio'r** myfyriwr allan o'u lle cysurus.

Nodir bod **adborth** yn hanfodol yn y broses oherwydd ei fod yn galluogi gosod targedau hir-dymor a thymor byr. Rhoddir ffocws ar yr hyn aeth yn dda, na aeth yn dda a'r hyn sydd wedi ei ddysgu o wersi blaenorol, er mwyn gosod targedau realistig, â ffocws. Ystyrir **gonestrwydd** yn hanfodol i gael effaith go iawn.

Cynllunir sesiynau mentora **wythnos o flaen llaw** fel bod yr athrawon dan hyfforddiant wedi paratoi'r hyn mae angen cymorth arnynt, a felly sicrhau bod yr amser yn gynhyrchol ac ystyrlon.

Nodir bod gan fentoriaid da **ystod o ansodau personol**:

- Synnwyr o **empathi** – mae pob athro'n gwybod hyn!*
- Gallu i **fodelu**; yn nhermau addysgu ond hefyd sut i ymddwyn a gweithredu a delio â'r rôl*
- Bod yn **agos atoch***
- Synnwyr digrifwch da***
- Sgiliau gwrando da***
- Gallu i wneud i bobl deimlo'n gyfforddus*

Gwelir perthynas y mentor–mentoraï yn **llesol i'r ddwy ochr** oherwydd gall y mentor ddysgu cymaint wrth arsylwi'r myfyriwr a'u gwaith yn y dosbarth, ag y gall y myfyriwr ddysgu o gymryd drosodd.

Astudiaeth achos 4:

Ysgol Gynradd Golftyn

Dysgu dwyochrog yn ystod y profiad mentor-myfyriwr

Ysgol gynradd cyfrwng Saesneg

423 disgybl

Yr ysgol

Lleolir Ysgol Gynradd Golftyn yng Ngheirionydd, Sir Y Fflint, gogledd ddwyreain Cymru.

- Mae tua 17 y cant o'r plant yn gymwys i gael bwyd ysgol am ddim. Dim ond nifer fach o'r plant sydd yng ngofal yr awdurdod lleol ([Estyn, 2016](#)).
- Mae gan tua 13 y cant o'r plant anghenion dysgu ychwanegol. Saesneg yw iaith y cartref i'r rhan fwyaf. Dim ond nifer fach iawn o blant sy'n dod o gefndir ethnig lleiafrifol. Nid yw Cymraeg yn iaith gyntaf i unrhyw un ohonynt ([Estyn, 2016](#)).

Mae'r ysgol wedi mentora athrawon dan hyfforddiant ers sawl blwyddyn ac wedi cefnogi myfyriwr rhan-amser fel rhan o Bartneriaeth Y Brifysgol Agored ers Medi 2021.

Mentora athrawon dan hyfforddiant

Mae'n broses ddwy ffordd, a phan rydych chi'n gwrandao arnynt [y myfyrwyr] rydych yn eu helpu i adlewyrchu ar eu haddysgu eu hunain a'u helpu i ddysgu o'u camgymeriadau.

Mae'n bwysig rhannu'r profiadau hynny gyda phwy bynnag rydych yn eu mentora, oherwydd byddant wedyn yn gwybod eich bod chi wedi goresgyn y methiannau hynny a heb eich rhwystro, oherwydd fod pawb wedi dysgu'r gwersi hynny.

Mae mentora yn gyfle i rannu profiadau a dysgu. Rhaid creu **awyrgylch gyfforddus a chefnogol** a sefydlu **perthynas llawn ymddiriedaeth**. Mae siarad am yr hyn a aeth yn dda yn rhwydd ond mae cael perthynas er mwyn trafod targedau, a'r prif ardaloedd i'w datblygu, yn gallu bod yn heriol i bob mentor. Ceir synnwyr o **gyd-ddysgu**. Mae'r staff yn cydnabod, serch blynyddoedd lawer yn addysgu, eu bod yn dal i ddysgu ac maent am i'r myfyrwyr wybod hynny. Mae dyhead i **rannu profiadau'r gorffennol** (llwyddiant a methiant) a phwysleisio'r cyfleoedd i ddysgu o hyn. Mae'n bwysig cynnig strategaethau i'r myfyrwyr i oresgyn methiannau canfyddedig, er enghraifft: y gallu i addasu'r wers yn ei chanol os nad yw'n mynd fel y dylai.

Mae **adborth adeiladol** yn hanfodol i gefnogi'r myfyrwyr i symud ymlaen yn eu hymarfer. Ond mae'n bwysig eu galluogi i **adlewyrchu** ar eu profiad yn gyntaf - cyn bod yn feirniadol neu ddangos adrannau i'w datblygu. Mae gosod targedau SMART yn hanfodol i allu rheoli camau bach i lwyddiant.

Mae synnwyr amlwg y dylid datblygu a hogi sgiliau mentora dros amser, yn union fel addysgu a dysgu, ond hefyd ailymweld â nhw o bryd i'w gilydd trwy gael **hyfforddiant**. Cydnabyddir bod amharodrwydd efallai gan fentoriaid profiadol i ailymweld ac ymgysylltu â deunyddiau hyfforddi. Fodd bynnag, gall hyn fod yn beryglus oherwydd gall arwain at aros yn stond, a difaterwch, a diffyg dulliau a blaengarwch o ran cefnogi athrawon (ac felly ddisgyblion) yfory.

Os ydy mentoriaid wedi bod wrthi ers tro byd, dwi'n teimlo weithiau nad ydyn nhw'n teimlo bod angen ymgysylltu â'r deunydd. I mi mae hynny'n beryglus oherwydd mae pethau'n datblygu ac yn newid gydag amser. Rydyn ni'n addysgu plant heddiw ar gyfer swyddi yfory a dwi'n teimlo fod popeth yn esblygu. Felly os gwnawn ni'r un hen bethau, mae perygl o aros yn llonydd a pheidio â symud gyda'r amser.

'Mae'n rhaid eich trwytho'ch hun yn yr holl ddeunyddiau hyfforddi sydd ar gael .... Dydw i ddim erioed wedi cyrraedd y pwynt ble does dim rhaid i mi ddatblygu.'

Astudiaeth achos 5: Cofleidio cyfleoedd a heriau

Ysgol Gynradd Llanbister
Ysgol gynradd cyfrwng Saesneg
61 disgybl

Yr ysgol

Mae Ysgol Gynradd Llanbister ym Mhowys.

- Cyfartaledd dros tair blynedd yw bod 2 y cant o'r plant yn gymwys i gael bwyd ysgol am ddim ([Estyn, 2019](#)).
- Dim ond nifer fach iawn o'r plant sy'n siarad Saesneg fel iaith ychwanegol neu sy'n dod o gefnidr ethnig lleiafrifol. Nid oes un o'r plant yn siarad Cymraeg gartref. Mae tua saith y cant o'r plant ag anghenion dysgu ychwanegol ([Estyn 2019](#)).

Mae'r ysgol wedi cefnogi athro dan hyfforddiant â chyflog fel rhan o Bartneriaeth Y Brifysgol Agored ers Medi 2021.

Mentora athrawon dan hyfforddiant

Mae dulliau mentora'n **copïo'r dulliau a ddefnyddir yn y dosbarth** ble anogir athrawon dan hyfforddiant i ....

'fynd i archwilio, ymchwilio a dod i'w casgliadau addysgu eu hunain'.

Yna archwilir y rhain mewn **amgylchedd gydweithredol a diogel** ble gall y myfyrwyr ddadansoddi eu casgliadau mewn sesiynau mentora cefnogol.

Cofleidio cyfleoedd

Fel **ysgol fach wledig**, ni ddaw cyfle'n aml i fentora; gwelir hyn fel cyfle i ddysgu yn ogystal â chefnogi datblygu athrawon y dyfodol.

Gwelir y mentor fel tywysydd sy'n **llywio'r myfyriwr** i'r cyfeiriad cywir ond hefyd yn rhoi lle iddyn nhw i ddatblygu trwy roi cyfle, yn ogystal â heriau, sy'n amlygu na ddylai mentoriaid ofni symud y myfyrwyr allan o'u lle cysurus.

Mae ethos cryf o **feddylfryd twf** sy'n galluogi myfyrwyr i wneud eu camgymeriadau eu hunain a dysgu ohonynt.

Cofleidio heriau

Mae'r her o **amserlennu** wedi ei oresgyn yn yr ysgol fach wledig hon gan gynllunio manwl a chyfathrebu eglur â phawb. Roedd parchu'r awr ar gyfer sesiwn fentora'n hanfodol neu ni fyddai'n digwydd. Mae agwedd glir, gadarnhaol tuag at **drochi** datblygiad y myfyriwr yn yr ysgol.

Wrth gymryd unrhyw rôl yn yr ysgol mae'r mentor yn gallu siarad a chefnogi'r myfyriwr ar ystod o faterion a chysyniadau gydag awdurdod a phrofiad. Mewn amgylchedd llai o faint, mae llai o staff, ond gall hyn fod o fantais yn hytrach nag anfantais oherwydd bod yr holl staff yn adnabod y plant a'r polisi yn dda ac yn gallu cynnig cefnogaeth yn rhwydd.

Rhennir cyfrifoldeb dros y myfyriwr ynghyd â'r llwyth gwaith. Mae'r mentoriaid yn cefnogi athrawon dosbarth, ac fel arall, mewn sesiynau arsylwi a mentora.

*Mae'r un fath gyda phlant! **Dydyn nhw ddim wastad yn dysgu yn yr un ffordd** ac mae hynny'n wir am oedolion hefyd. Ond mae'n dda i gael arfau neu rywbeth felly. Maen dda eu cael yn eich **blwch offer**.*

Mae teimlad cryf bod y staff yn gallu rhoi llawer o sylw i'r athro dan hyfforddiant, serch y canfyddiad y byddai hyn yn fwy o her mewn ysgol o'r maint yma - *'nid fy syniadau i yn unig ond y **gefnogaeth ehangach gan yr ysgol gyfan a rhannu syniadau**'.*

Astudiaeth achos 6: Cydweithio, amddifyn a diogelu

Ysgol Maesteg

Ysgol Gyfun Gymysg 11-18
Cyfrwng Saesneg

1075 disgybl

Yr ysgol

Lleolir Ysgol Maesteg i'r gogledd o Ben y Bont ar Ogwr, De Cymru.

- Mae tua chwarter y disgyblion yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim, ac ychydig dros hanner y disgyblion yn byw yn y 20 y cant o'r lleoedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ([Estyn, 2019](#)).
- Mae ychydig yn llai na thraean o'r disgyblion ag anghenion addysg arbennig. Mae Saesneg yn iaith Ychwanegol i nifer fach ohonynt. Dim ond ychydig o'r disgyblion sy'n siarad Cymraeg gartref ([Estyn, 2019](#)).

Mae'r ysgol wedi mentora athrawon dan hyfforddiant o wahanol brifysgolion ar draws y rhanbarth ers sawl blwyddyn. Ers Medi 2021, mae'r ysgol wedi cefnogi pedwar lleoliad i fyfyrwyr fel rhan o Bartneriaeth Y Brifysgol Agored.

Mentora athrawon dan hyfforddiant

Mae mentoriaid yr ysgol yn gweithredu polisi o '*mae fy nrws ar agor bob amser*' ynghyd â diod poeth a chlust i wrando er mwyn datblygu **perthynas agos â pharch**.

Mae agweddau amrywiol i rôl y mentor sy'n gofyn am ddulliau gwahanol ac, ambell waith, gwahanol bersona – '*mae fy mhersona fel arsyllwr ac un sy'n rhoi adborth yn wahanol iawn i'm persona sy'n holi, ac mae gwybod pryd i'w defnyddio yn gofyn am sgil a thact*'.

Mae cyfrifoldeb i '*ofalu am*' a '*gwneud y gorau dros*' y myfyrwyr. Mae gan yr ysgol ddiwylliant o greu athrawon annibynnol, hunan-adlewyrchol sydd yn '*unigolion grymus, yn ddigon hyderus i symud ymlaen pan maen nhw wedi sefydlu eu hunain*'. Mae gan y mentoriaid **synnwyr o gyfrifoldeb** tuag at y myfyrwyr, ac amddiffyn eu buddiannau.

*Yn y cychwyn ro'n i'n meddwl y dylwn roi adborth uniongyrchol ond sylweddolais y dylwn **annog y myfyrwyr i fod yn ymarferwyr adlewyrchol** ac i ddefnyddio popeth maen nhw'n ei weld a'i wneud gyda'r Brifysgol Agored a'r profiad yn y dosbarth i hybu hunan-ddatblygiad.*

*Mae elfen o **ddiogelu** mewn mentora ac mae'n bwysig eu **hamddiffyn** [y myfyrwyr] rhag iddynt wneud mwy nag sy'n ofynnol yn rhy fuan. Mae'n bwysig fod pawb yn edrych ar eu hôl nes byddant yn fwy hyderus.*

Mae cael athro dan hyfforddiant yn annog y mentor i hunan-adlewyrchu ar eu hymarfer eu hun. Mae mentoriaid yn defnyddio cwestiynau i **hwyluso meddwl am bethau** ac i **hybu hunan-adlewyrchu** yn hytrach na rhoi cyfarwyddiadau.

Mae cydweithredu'n golygu cefnogi'r myfyrwyr gyda'r addysgu a gânt o'r brifysgol, a modelu'r sgiliau sy'n ofynnol i draddodi cwricwlwm TGAU. Mae addysgu mewn tîm a hyfforddi byw hefyd yn gwella ymarfer a chryfhau perthynas.

Ceir cydweithredu rhwng y mentor a chydlynnydd yr ysgol, a gall **cydweithio** ag eraill tuag at uchelgeisiau sy'n gyffredin fod yn foddhaol.

*'Gall **Addysgu Tîm** gynnwys neidio i mewn a chefnogi pan dwi'n meddwl bod angen adeiladu ar rywbeth, nid mewn ffordd nawddogol, ond fel dweud "rydw-i-yn-y-stafell-a- gallaf-helpu"'*

Astudiaeth achos 7: Darganfod y llawenydd

Ysgol Gynradd Mount Pleasant

Ysgol gynradd cyfrwng Saesneg

272 disgybl

Yr ysgol

Lleolir Ysgol Gynradd Mount Pleasant yn y Tŷ Du, ger Casnewydd, De Cymru.

- Mae 2 y cant o'r disgyblion yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim.
- Mae anghenion dysgu ychwanegol gan ddeg y cant o'r plant. Nifer fach iawn o'r plant sydd â datganiadau o anghenion addysgol arbennig. Mae'r rhan fwyaf o'r plant o gefndir gwyn Prydeinig. Nifer fach iawn o'r plant sy'n siarad Cymraeg gartref ([Estyn 2018](#)).

Mae'r ysgol wedi mentora athrawon dan hyfforddiant ers sawl blwyddyn ac wedi cefnogi myfyriwr cyflogedig a rhan-amser fel rhan o Bartneriaeth Y Brifysgol Agored ers Medi 2020.

Mentora athrawon dan hyfforddiant

*Sdim ots pa mor hen wyt ti, neu beth ydy dy sefyllfa ar y pryd, gwna'n siŵr dy fod yn cael **hwyl** a chynnal **synnwyr digrifwch**; canolbwyntia ar yr hwyl tra rwyd ti'n gwneud pethau.*

*Yn bendant mae wedi datblygu f'arddull i o fentora [...] rydyn ni'n **gweithio gyda'n gilydd** a nid fi sy'n dweud wrth y myfyriwr beth i'w wneud.*

Mae dywediad Walt Disney bod '*chwerthin yn fythol*' yn atgoffa mentoriaid, myfyrwyr a'r disgyblion bod chwerthin, **cael hwyl** a synnwyr digrifwch yn bwysig i bawb. Mae'r meddylfryd yma'n berthnasol hefyd ar adegau o adfyd, '*hyd yn oed os nad ydy pethau'n wych, cofia nad yw'n ddiwedd y byd, a meddylia 'dere, gallwn ni wneud hyn*'.

Mae balchder bod myfyrwyr yn hapus ac yn gysylltiol oherwydd gall hyn olygu ymarfer llwyddiannus. Mae buddsoddi yn y myfyrwyr yn bwysig er mwyn iddynt deimlo o werth ac yn rhan o dîm addysgu'r ysgol. Mae **llinellau cyfathrebu** ar agor o hyd trwy'r polisi '*drws agored*' a '*gofynna, dyna pam rydan ni yma*', yn ogystal â galw-i-mewn anffurfiol a chyfarfodydd ar-lein yn ystod Covid.

Mae **perthnasau cadarnhaol** yn arwain at gydweithredu effeithiol ac mae hyn yn annog mentoriaid i adlewyrchu ar eu haddysgu eu hunain. Mae athrawon ddan hyfforddiant yn rhan o staff yr ysgol a chefnogir hyn trwy weithio gyda grwpiau arwain ar draws yr ysgol a chynnwys y myfyrwyr mewn Hyfforddiant mewn Swydd a hyfforddiant i'r ysgol gyfan.

Yn ogystal â'r sgysiau dysgu dyddiol, cynhelir sesiynau mentora ffurfiol yn wythnosol i werthuso datblygiad y myfyriwr yn erbyn targedau. Mae'n gyfle i ymgysylltu â'r **Safonau Proffesiynol a hunan-adlewyrchiadau** o wersi'r wythnos honno. Mae gan y mentor restr wirio o 'swyddi' i'w cwblhau, sicrhau bod holl adnoddau'r ysgol ar gael, trafod prosiectau ymchwil a chwilio am gyfleoedd i adeiladu themâu i gynllunio gwersi.

*Mae'r athro dan hyfforddiant yn rhan o'n staff ysgol, felly rydyn ni'n sicrhau ein bod yn defnyddio'r ysgol gyfan a **chydweithio ag ystod o athrawon**, fel eu bod yn cael y gorau gan bawb.*

Pan yn ysgrifennu Adroddiadau Dysgu Ymarferol, mae o gymorth i'r mentor i **gydweithredu â chydweithwyr eraill** fel y cydlynnydd ysgol, tiwtor ymarfer a chydweithwyr ar draws yr ysgol.

Astudiaeth achos 8:

Datblygu annibyniaeth a hunaniaeth broffesiynol

Ysgol Gynradd Severn
Ysgol gynradd cyfrwng Saesneg
490 disgybl

Yr ysgol

Lleolir Ysgol Gynradd Severn yn agos i ganol Caerdydd, De Cymru.

- Mae'r ysgol yn rhan o gymuned aml-ddiwyllynnol, mae tua 23 y cant o'r plant yn Wyn Prydeinig ([Estyn, 2016](#)). Siaredir 55 o ieithoedd a thafodieithoedd gwahanol gan y plant.
- Mae tua 24 y cant o'r plant yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim ([Estyn, 2016](#)). Mae gan tua 18 y cant o'r plant anghenion dysgu ychwanegol.

Mae'r ysgol wedi mentora myfyrwyr ers sawl blwyddyn a chefnogi myfyriwr rhan-amser fel rhan o Bartneriaeth Y Brifysgol Agored ers Medi 2021.

Mentora athrawon dan hyfforddiant

*Dwi wedi ceisio rhoi **llawer o le** i'r myfyrwyr pan maen nhw'n archwilio syniadau ac yn addysgu, er mwyn iddyn nhw ddarganfod eu **ffordd eu hun** a pheidio ceisio fy nghopïo i.*

*Rydych chi'n gweithio gyda nhw'n barhaus, wrth i chi geisio sicrhau eu bod â **pherchnogaeth** ac yn defnyddio eu strategaethau a'u syniadau eu hun.*

Yn dilyn ei ysgogi gan gefnogaeth flaenorol gan eraill i ddatblygu'n broffesiynol, roedd y mentor yn croesawu'r cyfle i helpu rhywun arall gyda datblygiad eu gyrfa. Mae'n defnyddio **ystod o ddulliau mentora** i roi cefnogaeth, ond yr allwedd yw peidio â bod yn 'rhy awdurdodol'.

Rhai o'r agweddau mwyaf pwysig i'r mentor eu harddangos yw:

- arddangos ymarfer da ei hun
- gwneud cysylltiadau ag ymarfer athrawon eraill
- trafod dulliau posibl cyn y wers
- gwerthuso'r wers ar y diwedd

Yn ystod cyfnodau cyntaf y lleoliad byddai'r mentor yn **awgrymu** sut y byddent yn cyflwyno gweithgaredd – gan mai **cyfnod ymgyswllt** yw hwn. Felly byddai esiamplau ac arddangosiadau. Ond yna bydd y mentor yn '**camu'n ôl**' ac annog mwy o '**berchnogaeth o'r wers**' a hefyd i'r myfyriwr gymryd cyfrifoldeb dros drefnu adnoddau.

Mae **arsylwadau ar y cyd** gyda chydlynnydd yr ysgol yn ddefnyddiol er mwyn cefnogi'r broses fentora yn yr ysgol, ynghyd â chael adborth gan y Tiwtor Cwricwlwm ynghylch yr arsylwadau ar y wers a gwblhawyd.

*Roedd yr ysgol **wedi buddsoddi** ynom ni, trwy roi amser i ni yn y diwrnod ysgol. Felly roeddem yn gallu mynd at fentora mewn modd tawel, di-brysus heb fod pobl yn torri ar ein traws. Mae hyn yn ddefnyddiol tu hwnt.*

Mae'r ysgol yn gefnogol iawn o'r rôl fentora ac wedi rhoi **amser di-gyswllt ychwanegol** unwaith bob pythefnos i'r mentor a'r myfyriwr, sy'n rhoi awr, wedi ei gwarchod, ar gyfer gweithgareddau â'r ffocws ar fentora.

Astudiaeth achos 9:

Cefnogi ystod o brofiadau ar gyfer athrawon dan hyfforddiant

Ysgol John Frost
Ysgo Gyfun gymysg 11-18
Cyfrwng Saesneg
1307 disgybl

Yr ysgol

Lleolir Ysgol John Frost yn rhan de-orllewinol o Gasnewydd, De Cymru.

- Mae tua chwarter y disgyblion yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim, gydag ychydig dros hanner y disgyblion yn byw yn 20 y cant o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ([Estyn, 2020](#)).
- Daw traean o'r disgyblion o gartrefi ble nid Saesneg yw'r brif iaith ac mae 40 y cant o gefndir ethnig leiafrifol neu o hil gymysg ([Estyn, 2020](#)).

Mae'r ysgol wedi mentora myfyrwyr o wahanol brifysgolion y rhanbarth ers sawl blwyddyn. Ers Medi 2021, mae'r ysgol wedi cefnogi dau fyfyrwr rhan-amser fel rhan o Bartneriaeth Y Brifysgol Agored.

Mentora athrawon dan hyfforddiant

Mentoriaid ysgol yw'r '*man galw cyntaf*' i athrawon dan hyfforddiant os oes ganddynt unrhyw gwestiynau neu bryderon. Gall cael **cefnogaeth ynghylch cynllunio gwersi** fod yn bwysig iawn i fyfyrwyr newydd.

Mae'r un mor bwysig i roi adborth ar y cynllun wers a gynigir, ynghyd â thraddodi'r wers. Er mwyn rhoi adborth yn effeithiol cynhelir **cyfarfodydd rheolaidd** rhwng y myfyrwr a'r mentor.

Mae'r **cyswllt rheolaidd** hwn yn cynnwys cyfarfod hwy o leiaf unwaith yr wythnos a dal i fyny'n achlysurol yn ystod yr wythnos hefyd, oherwydd fod myfyrwyr '*yn gwir werthfawrogi dal i fyny cyflym neu alw-i-mewn*'.

Hefyd rhoddir **cyfleoedd i'r myfyrwyr i weld athrawon eraill** yn yr adran yn addysgu ag ystod o arddulliau, oherwydd mae'n hawdd caniatáu i'r myfyrwr weld eu mentor neu weld athrawon sy'n debyg i'w mentor.

Mae fy mentor yn dda iawn yn gweld yr adrannau ble mae llai o arbenigedd gen i a chynnig ffyrdd ymarferol i wella.

Cefnogir y myfyrwyr hefyd gan fentoriaid gydag **awgrymiadau darllen** a chymryd rhan mewn **gweithgareddau hyfforddiant yr ysgol gyfan**.

Weithiau yn ystod arsylwadau, mae'r **mentoriaid yn cymryd rhan yn y wers** fel pe baent yn un o'r disgyblion. Mae hyn er mwyn gweld a ydynt yn deall y cyfarwyddiadau a pha fath o drafodaeth a ellid digwydd ar gynnwys y wers, neu i helpu nodi unrhyw rwystrau i lwyddiant. Gall hyn hefyd helpu rhoi '*adborth mwy dilys*' i'r myfyrwr.

Mae'n hanfodol bod myfyrwyr yn gweld sut mae llawer o wahanol athrawon yn addysgu a sut maen nhw'n delio â'r pwnc yn eu ffordd eu hun. P'un ai ydy rhywun yn go fentrus a chreadigol neu'n fwy difrifol [...] cofiwch sicrhau bod ganddynt amserlen o arsylwadau sy'n eang a chytbwys.

Hefyd defnyddir y dull o '**actio**' beth ddigwyddodd yn y wers – yn enwedig os aeth rhywbeth o chwith yn ystod gwers y myfyrwr. Mae'r mentor a'r myfyrwr yn treialu dulliau gwahanol i weld beth a ellid fod wedi ei ddweud neu ei wneud yn y wers. Bydd y myfyrwr yn defnyddio'r profiad hwnnw y tro nesaf y daw ar draws amgylchiadau tebyg.

Astudiaeth achos 10: Pwysigrwydd empathi ac adeiladu perthynas

Ysgol Gyfun Bryn Tawe
Ysgol 11-18 cyfrwng Cymraeg
903 disgybl

Yr ysgol

Lleolir Ysgol Gyfun Bryn Tawe yng ngogledd Abertawe.

- Mae ychydig dros 10 y cant o'r disgyblion yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim ([Estyn, 2019](#)).
- Daw tua 10 y cant o'r disgyblion o gartrefi Cymraeg eu hiaith ac mae'r plant i gyd bron yn siarad Cymraeg yn rhugl. Ychydig iawn sy'n dod o gefndir ethnig lleiafrifol. Nid oes unrhyw ddisgybl yn siarad Saesneg fel iaith ychwanegol ([Estyn, 2019](#)).

Mae'r ysgol wedi mentora athrawon dan hyfforddiant ers sawl blwyddyn. Ers Medi 2021, mae'r ysgol wedi cefnogi un myfyriwr rhan-amser fel rhan o Bartneriaeth Y Brifysgol Agored.

Mentora athrawon dan hyfforddiant

Mae datblygiad proffesiynol a **phroses twf athrawon** yn ffactorau pwysig mewn mentora effeithiol yn yr ysgol. Mae'r ysgol yn awyddus i gael dealltwriaeth ehangach o'r hyfforddiant a roddir i'r myfyrwyr yn eu hastudiaethau prifysgol er mwyn cael golwg holistig ar y ddarpariaeth angenrheidiol. Er mwyn atgyfnerthu dulliau mentora effeithiol, mae'r mentoriaid yn ymgysylltu'n llwyr â'r deunyddiau hyfforddi. Ystyrir y mentor yn hwylusydd; maent yn **pontio'r bwlch** rhwng y myfyriwr a'r dosbarth. Mae'r mentoriaid yn **rhannu gwybodaeth a phrofiad** gyda'u myfyrwyr a hefyd yn hwyluso'r myfyrwyr i **adeiladu perthynas**.

Empathi: Mae'r ysgol yn gwerthfawrogi rhoi profiad o fod yn fentor i athrawon yn gynnar yn eu gyrfaedd. Rhoddir profiad i athrawon dan hyfforddiant ble mae **mentoriaid yn arddangos empathi** tuag at eu datblygiad, yn hytrach na chanolbwyntio ar rannu agweddau negyddol o'u hymarfer.

Gyda'u profiadau eu hun o fod yn fyfyrwyr, mae mentoriaid yn arddangos '*dealltwriaeth o'r hyn mae'r myfyrwyr yn ei brofi*'. Anogir y myfyrwyr i ddatblygu eu harddull addysgu eu hunain a rhoi eu 'sbin' eu hun ar ymarfer. Mae sesiwn fentora yn ddialog rhwng y mentor a'r mentora. Anogir y myfyrwyr i ddefnyddio dau ben sgwennu lliwdangos ar eu **hadborth ysgrifenedig** i nodi'r '*hyn aeth yn dda*' ac '*angen gwell*'. Rhain yw'r ffocws ar gyfer datblygu **targedau** a phwysleisio **cryfderau**.

*Dydy o'n ddim byd fel roeddech chi'n disgwyl pan rydych chi'n hyfforddi fel athro. Roedd cysur mawr yn y **berthynas** oedd gen i gyda fy mentor.*

*Dwi'n teimlo bod rhaid i'r mentor fod yn **seinfwrdd**, yn gorfod bod yn rhywun sy'n barod i eistedd a sgwrsio a **threulio amser** gyda'r myfyriwr a gweithio ar eu haddysgu nhw beth yw addysgu.*

Perthynas: Mae datblygu perthynas gref rhwng y mentor a'r myfyriwr yn bwysig ar gyfer dull mentora'r ysgol. Mae sicrhau bod y myfyrwyr yn teimlo'n ddigon cyfforddus i '*agor lan*' yn ystod adegau anodd, a'u bod yn deall bod y mentor ag **agwedd o ofal** yn allweddol i sgysiau cynhyrchiol. Os bydd myfyriwr yn profi anawsterau yn eu llwyth gwaith, dangosir empathi gyda dealltwriaeth o ymrwymadau'r cwrs a phwysau athrawon. **Anogir y myfyrwyr i estyn allan, i fod yn onest a gofyn am help** oherwydd ystyrir hyn fel adlewyrchiad gwir o'r hyn yw addysgu ar brydiau.

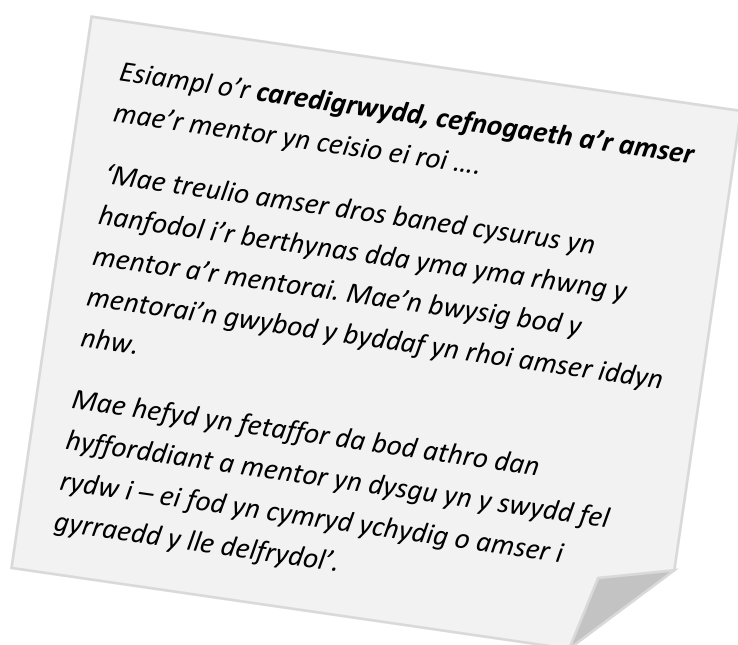
Yn gynnar yn eu cyfnod dysgu ymarferol, anogir y myfyrwyr i dreulio amser yn **datblygu perthynas** gyda'u disgyblion oherwydd '*hanner addysgu yw'r berthynas honno*'. Rhoddir pwyslais ar siarad yn briodol â dysgwyr, a sicrhau eu bod yn gyfforddus gyda'r myfyriwr, er mwyn cael yr ymateb gorau posib o'u dysgu.

Adlewyrchiadau ac arteffactau

Roedd yr astudiaeth ymchwil a hysbysodd yr astudiaethau achos wedi casglu data trwy gyfweiliadau gyda mentoriaid, grwpiau trafod gydag athrawon dan hyfforddiant a thiworiaid cwricwlwm, ac adlewyrchiadau ysgrifenedig neu glywedol a gyflwynwyd gan diwtoriaid ymarfer a chydlynwyr ysgolion.

Er mwyn cefnogi'r drafodaeth, gofynnwyd i'r mentoriaid i ddod ag arteffact i'r drafodaeth; gwrthrych, ffotograff, neu deitl cân roedden nhw'n meddwl oedd yn crynhoi eu profiad o fentora effeithiol.

Mae'r canlynol yn cyflwyno'r arteffactau a gyflwynodd y mentoriaid ac yn cynnwys sylwebaeth am eu dewis o arteffact i gynrychioli mentora effeithiol.

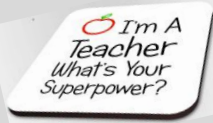

*'Des â bar o siocled oherwydd mae'n neis, mae'n brofiad gwych bod yn fentor, ond pan wyt ti'n ei agor mae llawer o ddarnau bach gyda'i gilydd sy'n creu **dull holistig**.'*

'Mae llawer o agweddau gwahanol i offer y beic.'
Mae mentora fel hyn – llawer o wahanol ffyrdd i wneud pethau / **dulliau gwahanol** a ellir eu defnyddio i gefnogi sesiwn fentora neu drafodaeth yn dilyn gwers.'

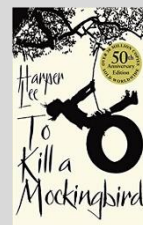

'Coaster yw e [...] roedd yn anrheg gan fy myfyriwr cyntaf. Ar y pryd roedd jôc mewnol am athrawon yn gorfod bod fel rhyw fath o archarwyr. Mae'n un o'r pethau hynny na elli dy **baratoi** dy hun amdano ac na ellir disgrifio'r hyn rydan ni'n ei wneud o ddydd i ddydd [...] Gallaf atgoffa fy hun bod **beth a wnawn yn glyfar iawn.**'

'Dwi'n teimlo bod hwn yn cynrychioli, pan wyt i'n mentora rhywun, mai dyma'r pwynt cychwyn o ble maen nhw. Mae pob swigen yn rhan o'u potensial a **dy swydd di fel mentor yw agor eu llawn botensial** er mwyn i ti bigo cymaint o'r swigod ag y gelli. Dwi'n teimlo mai un o'n prif swyddogaethau yw datgloi eu potensial.'

'Os oes rhaid dewis rhywun sy'n cynrychioli mentora, Atticus Finch fyddai hwnnw. Mae'n **amyneddgar**, mae'n **addysgu**, dydy o ddim yn gwahaniaethu, mae **ganddo amser i bawb**, dim ots pwy neu beth ydyn nhw. Dwi'n teimlo bod nodweddion y cymeriad yna'n ymgorffori'r hyn yw bod yn fentor da a chadarn i rywun.'

**“Mae
chwerthin yn
fythol”**

Dwi'n dweud hyn o hyd – nid yn unig i'r myfyrwyr sy'n dod i'r ysgol ond i'r plant hefyd; dydy o ddim o bwys beth yw eich oed neu beth yw eich sefyllfa – gwnewch yn siŵr eich bod yn **cael hwyl** bob tro [...]. Dwi'n credu bod canolbwytio ar y cadarnhaol, a chael hwyl tra'n gwneud pethau, yn bwysig iawn.

**Caneuon a awgrymwyd gan y mentoriaid sy'n
adlewyrchu mentora effeithiol**

Let it be ... 'gofyn am gyngor yn y geiriau ... pan dwi mewn trafferthion. Mae bod yn fyfyrwr – ti'n gwybod beth – **dydy o ddim o bwys os wyt ti'n gwneud camgymeriadau.**'

The future's so bright I gotta wear shades ... 'mae ynghylch nodi'r bobl nesaf i gario'r fflam a sicrhau bod yr hyn rwyd ti wedi ei ddysgu yn cael ei drosglwyddo. Rwyd hefyd yn **meithrin eu syniadau** oherwydd mae pawb yn dod â rhywbeth arall.'

A little help from my friends ... 'dwyt ti ddim ar dy ben dy hun, mae'r **rhwydwaith o gefnogaeth** yno i ti. Paid â bod ofn estyn allan, nid yw estyn allan yn arwydd o wendid. Os rywbeth mae'n gryfder oherwydd gallwch ddefnyddio **arbenigedd pobl eraill**. Mae cymaint o bobl yn yr ysgol yn barod i helpu.'

Don't stop believing ... 'cân am siwrne, profiadau bywyd a **chred ynot ti dy hun.**'

The climb ... 'goresgyn y trafferthion ac adfyd, siarad am bwysigrwydd peidio rhoi'r gorau iddi, parhau i **wneud dy orau** drosot ti a'r disgyblion.'

Gwybodaeth ychwanegol

Am fwy o wybodaeth am Raglen Tystysgrif Addysg Ôl-radd Partneriaeth Cymru Y Brifysgol Agored ewch i [Postgraduate Certificate in Education in Wales | Open University](#)

Ffordd newydd o ddod yn athro neu athrawes

Os ydych eisiau dod yn athro neu athrawes, dyma eich cyfle gyda'r Tystysgrif Addysg i Raddedigion (TAR) newydd gan y Brifysgol Agored yng Nghymru ar y cyd â Llywodraeth Cymru, Consortia Rhanbarthol ac ysgolion ledled Cymru.

Gofynnwch am brospectws

Neu cysylltwch trwy e-bost neu'r ffôn - ceir y manylion yma: [Contact Us | Open University](#)
